

EN PORTADA / La mort d'un jove apallissat a Barcelon

El laberint d'una generació

EL TEMPS analitza des de tres punts de vista (el social, el polític i l'associatiu) els reptes i problemes que afecten la primera generació nascuda en democràcia. Havien de ser els

joves de l'esperança, en canvi, han acabat essent els del desengany. El seu futur és obert, però el present està envoltat de menyspreu i de dificultats. ■

Fills del desencant

Incults, violents, hedonistes, apàtics... d'aquesta manera tan frustrada parla habitualment la societat de la joventut d'avui. Però, oportunament, oblida que els que la formen són, sobretot, el reflex en carn viva d'un sistema construït pels adults.

Es miren els uns als altres amb maneres granítiques que un no recordava des de finals dels anys 70, quan els *pandillers* dominaven els barris d'un país dividit en *garrulos* i *pijos*. Aquests xavals no són ni una cosa ni altra, només supervivents. Fumen i riuen en els bancs dels parcs de qualsevol zona de l'àrea metropolitana (en aquest cas, de la de València) i consideren *seu* el barri on es reuneixen de manera endogàmica. "No deixarem que una altra banda vingi per ací. Els que s'acosten rebran canya, això ja t'ho dic", comenta un d'ells, Juan, que ni estudia ni treballa als seus 19 anys (l'edat de la majoria dels seus "col·legues"). Aquesta colla agrupa uns deu o quinze xics, amb poques xiques (són la núvia de tal o de tal altre). Juan i els altres en parlen entre el respecte condescendent i el menyspreu del típic estil mascle-femella. Com els *rappers* americans, ells també vesteixen xandall i sabatilles —els agrada un estil agressiu-però còmode, i conjuguen aquesta estètica acompanyant-se d'una mascota, un gos *bull-terrier* molt juganer, però impressionant—, tot i que no escolten hip-hop, sinó *bakalao*, *Los Chichos* i *pop-rock* espanyol. "Entre les ties d'ara —diu Rosa, de 21 anys, que campa aquesta nit per la colla— n'hi ha que saben comportar-se, però les més joves són molt llançades, fan el sexe només per passar-s'ho bé". I els col·legues asenteixen.

Es comporten com tipus durs, encara que no són fills de famílies marginals, sinó de classe mitjana (gran part de les quals són immi-

grants, però ja molt integrades). La majoria estudien (Formació Professional, bàsicament), o treballen. "L'estudi és un fotut maldecap, estudies només per vore si trobes una fotuda faena després —diu Fran, de 20 anys— i necessites eixir el dissabte per cremar totes les males històries de la setmana." Van a discoteques com *Chocolate*, prolongadora del passat fenomen de la

tudis només perseguint triomfar i guanyar diners, o que s'apunten a una ONG. No és rebel·lió, és crear-se un món a la seua mesura per intentar se'ls menge el món real. "Vivim en una època molt estranya", apuntava, al Congrés sobre La Nova Condició Juvenil, celebrat a Barcelona l'any 98, el catedràtic de Comunicació Manuel Martín Serrano. "Un temps en què la responsabilitat dels desastres col·lectius es carrega sobre els joves".

La violència com a estigma.

La setmana passada va tenir lloc l'últim episodi de satanització mediàtica que carrega contra la generació nascuda als anys 80. La mort d'un xic, víctima d'una pallissa propinada per altres joves a l'eixida d'una discoteca del Port Olímpic de Barcelona, i el parricidi de Múrcia, comès per un adolescent addicte a Internet i als vídeo-jocs, provocaren que els titulars es banyaren de sang i violència juvenil. Una conseqüència immediata d'això, i de l'alarma social, ha estat que 180 policies patrullen ara cada cap de setmana per les zones d'oci de Barcelona.

Una altra, que, per extensió, s'agreuja la fosca i penosa idea que els adults tenen de la generalitat dels joves. Segons Martínez Serrano, als mitjans de comunicació "amb molta freqüència se suggereixen idees com ara que la falta de feina, la droga o la pobresa deriven de les aptituds i dels valors juvenils". I això influeix directament perquè "molts xics i xiques consideren que valen molt menys que els seus pares [...] interioritzen una representació autoinculpatrià".

ARXIU / RAFA GIL

música *bakalao*. Hi van tots junts, però després, allí, parlen poc, cadascú es mou al seu aire, sota el soroll salvatge dels altaveus, perquè porta la seua pròpia festa dins del cos. I el dilluns, una altra vegada al "fotut estudi", a la "fotuda faena" o al fotut no res, i a esperar un nou dissabte.

N'hi ha d'altres que s'evadeixen d'una altra manera. Es fan *okupes*, o assidus dels techno-clubs més alternatius, o es concentren en els es-

Dos joves en un techno-club. Aquesta és una manera endogàmica d'evadir-se d'un món que no està fet a la mesura dels joves.

ARXIU / RAFA GIL

Entre els joves estudiants, cada vegada és més estrany estudiar pel plaer de saber. Només ho fan per trobar una feina... algun dia.

És a dir, que tinguen també de si mateixos una imatge negativa que, segons els casos, pot fer que es comporten de manera tan anodina o lamentable com s'espera d'ells. O que emprenguen arriscades curses cap endavant. "De fet —afirma Vicente Pizcueta, director del programa valencià d'informació juvenil sobre el consum d'alcohol i drogues Controla Club— la criminalització policíaca i mediàtica a València de la 'ruta del bakalao', ha tingut una imprevista conseqüència: les generacions més noves no consumeixen a penes èxtasi [*droga que s'associava al bakalao*], entre altres motius... perquè ningú no vol ser *bakaladero*, ja que està molt mal vist". "En canvi —continua— ha augmentat molt el consum de cocaïna", un estimulants que els adolescents encara relacionen amb la "gent *guai*". "Tot resulta molt contradictori entre els nascuts als anys 80 —continua Pizcueta— perquè les drogues es consumeixen amb més naturalitat que abans, però, també amb major control que fa uns anys. De fet, més de 20.000 joves del País Valencià —recorda Pizcueta— són socis del nostre projecte i han rebut la nostra informació".

Contradicció: aquest és el signe total dels adolescents i postadolescents d'avui. Segons el sociòleg Rafael Xambó, "són com un conjunt de cristalls, cadascú amb distint reflex". Per Xambó, les polítiques de tarannà liberal aplicades pels distints governs d'arreu del món (inclòs el de l'estat espanyol) al llarg dels anys 80 i 90, "acaba-

ren progressivament amb el concepte de solidaritat de classes, i imposaren, d'una banda, l'individualisme exacerbant, i de l'altra la percepció que cadascú ha de traure el cap com puga en la vida." Els joves d'ara han crescut sota aquest prisma, i el resultat ha estat "que un jove no es veu com a part d'un col·lectiu. Les bandes que són un intent, a nivell *micro*, d'una recerca d'identificació com a grup". "A més a més —explica— ells passen per fenòmens molt nous", com ara contemplar el franquisme només com un fet de llibre d'història o, haver crescut en l'època socialista, que avui apareix molt criticada. Això els impulsa de manera natural cap a postulats reaccionaris... tot i que accepten amb major tolerància que els seus predecessors alternatives vitals com l'homose-

xualitat, o, com és el cas, acostumen a tenir una consciència ecològica bastant arrelada. "Però en canvi, es dona un masclisme creixent dels xics —apunta Xambó— que no és més que el temor que senten enfront dels nous papers que la dona assumeix, de manera intimidadora per a ells, des de l'etapa del batxillerat".

També es pot observar, com a recerca d'afirmació de grup, l'associacionisme de distinta mena que es dona en un percentatge dels joves. No obstant això, Miquel Ruiz, president del Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana, matisa que "el darrer estudi fet sobre el tema al País Valencià assenyalava que el 34% de la joventut pertanyia a associacions", però aquesta xifra no és real, "perquè inclou moltes associacions de tipus festiu i musical no dirigides pels joves".

I és real la imatge que els mostra com una generació violenta? Ho és... de manera potencial. Si bé els actes de violència de carrer real o en les aules (el 12% dels escolars valencians, i el 17% de tot l'estat, es varen veure implicats durant 1998 en actes violents) són més o menys circumstancials, sí que podem parlar d'un entramat generacional amb major agressivitat interna, gràcies a la societat que els seus pares han creat per a ells. El nucli familiar ha canviat, i ja no és el niu on es propaguen els valors que després haurien de definir la seua vida. Molts dels pares dels 80 han acabat divorciats, o treballen tots dos, amb la qual cosa, l'educació social del fill s'ha traslladat a dos camps essencials: l'aparell de televisió i l'escola. Cadascuna d'aquestes renúncies comporta uns riscos.

Els joves d'avui són els que més temps han passat davant la televisió; una televisió, damunt, superamericanitzada, on la qüestió primordial no és el fons del programa, sinó les formes (amb la inculturització que això comporta per al televident més indefens, com és l'adolescent). Molts dels *televisionis* i pel·lícules creades *ad hoc* per al mercat jove —mercant que s'ha consolidat per a tot tipus de productes

**Rosa, de 21 anys:
"entre les ties d'ara, n'hi ha que es comporten, però les més joves només fan sexe per passar-ho bé."**

RAFA GIL

Una colla urbana matant el temps. Una escena comuna entre la joventut d'avui.

joves pateixen a les seues cases i a la seua vida

durant els anys 90—potencien, segons distints estudis, el recurs a la violència com a solució vàlida per a obrir-se camí en la vida o resoldre gairebé tot tipus de conflictes: el bo destrueix el dolent, es pren la justícia per la seua mà quan falla la policia, etcètera. Amb un estat administratiu que els ha deixat a la intempèrie per competir en una societat cada vegada més complexa, la pantalla aconsella als joves l'opció d'enfrontar-se amb fúria a la vida mateixa. L'opció de combatre-la. La televisió fomenta una cultura basada en el desig de viure el moment sense planejar el futur, i denigra la figura del "fracassat" o "perdedor". El seu missatge és: a més possibilitat de consumir, estaràs més a prop de ser un triomfador. I només en girar el cap i observar els seus progenitors, els fills poden veure que els pares són també exemples d'això, individus que treballen tant com poden per tenir un cotxe o una casa millors: aquesta és l'essència dels valors actuals que es troben els joves en sa casa.

El drama arriba quan s'adonen que ells mai no podran assolir realment el cabal de somnis artificials que la pantalla i el mateix sistema els ha inculcat. Que seran "perdedors". "Fracassats". Les respostes a aquest impacte acostumen a estar relacionades amb agressivitat, intolerància, rebuig a la participació en la vida domèstica, o frustració apàtica. De fet, en un estudi de l'any 97 que l'institut Valencià d'Investigacions Econòmiques va realitzar per a la Fundació Bancalixa, del total dels joves enquestats, el 14% (la majoria d'ells entre 16 i 20 anys) preferirien estar cobrant de l'atur durant un temps determinat abans que tenir un contracte de treball durant el mateix temps (i cobrant la mateixa quantitat mensual). El treball no és una manera de realització, sinó una obligació de la qual, si es pot, és millor escapar, reacció previsible davant una panorama laboral esquivat i tirànic.

Però també els fills de "triomfadors" acostumen a respondre amb apatia o violència a la seua realitat. Perquè aquest "triomf" professional dels progenitors ve, moltes

ARXIU / RAFA GIL

Les discoteques hereves de la famosa ruta valenciana del bakalao, continuen congregant noves generacions. És la manera d'escapar de colp de la rutina d'entre setmana.

vegades, acompanyat de la renúncia dels pares a la vida familiar per poder consolidar-lo, amb la qual cosa, el seu triomf espanta el fill, el fa fugir.

Escola i solitud. Però no pot fugir molt lluny. En l'escola l'adolescent tampoc no troba habitualment els valors que el determinen com a persona. Les aules ensenyen conceptes, destreses—amb un temari cada vegada més rigorós—, sense massa espai per substituir les mancances d'educació domèstica. "Hem trobat xicons amb necessitat de normes, de referents", indica Empar Martínez, del departament d'orientació i inserció professional del Centre de Formació Florida, a Catarroja (Horta), "i moltes situacions de solitud: el model del consumisme els diu: pren el que vulgues, tot és màrqueting, i a nosaltres ens toca relativitzar això". Carles Llorenç, professor de secundària a Cornellà de Llobregat i director d'obres de teatre amb joves, opina que "pateixen una important castració emocional, el seu nivell d'expressivitat interior és molt baix, i es refugien en l'ordinador o en Internet, cosa que, imprudentment, es potencia massa des de l'ensenyament".

L'aplicació de la LOGSE, que ha aconseguit l'important objectiu d'estendre l'ensenyament obligatori fins als 16 anys, ha comportat, d'altra banda, que molts alumnes que no voldrien continuar estu-

diant, ara hagen de fer-ho. I això provoca tot un seguit de conflictes d'indisciplina i desgana. A més a més, molts centres concertats trien, subtilment, el seu alumnat. Això sobrecarrega l'escola pública d'estudiants difícils o fills de famílies desestructurades. "No hi ha cap motiu real d'alarma—diu Manolo Picó, secretari general de la Federació d'Ensenyament del sindicat CCOO al País Valencià—per les situacions d'agressivitat o indisciplina que puguen donar-se a les escoles, tot i que sí que aconsellen fer una reflexió immediata". "Aquesta—continua—hauria de venir acompanyada de més treballadors socials als centres, una preparació que ens ajude a relacionar-nos a tots millor amb el nou model educatiu de secundària, i més mediadors entre professors i alumnes". El tema dels mediadors és també fonamental per a Joan Caules, director de Joventut del Govern balear. Segons Caules, "les polítiques de joventut que s'han aplicat fins ara han estat massa institucionalitzades; el joves, els que es reuneixen en bandes urbanes a Palma, i també la resta, no volen tractar amb polítics, no s'hi senten representats. Necessiten gent que els entengui, que s'hi acosti amb interès real, no per sortir en la foto. Vertaderament, no sabem què els inquieta ni com integrar-los. I pens que ja és hora."

Doncs això.

Joan M. Oleaque